

BILDREPORTAGE

GLÄDJESPRIDA

När Eva Riepe och Otto Milde möter de äldre på Nockebyhöjdens äldreboende är de väl förberedda. De vet bland annat att en av de inneboende är lite rädd för ballonger, en annan har afasi och en tredje är väldigt förtjust i fräckisar. Även om deras möten med de äldre oftast bär spontanitetens prägel kalibrerar de sina framträdanden sekund för sekund.

RE "Man ska ha roligt, fast man är gammal."
Det är filosofin bakom projektet Clown
i demensvården. För första gången
provas clownbesök hos seniorer i större
omfattning. Erfarenheterna är goda.

Text och foto Paul Hansen

”Vad heter du?”
 ”Jag heter Robban.”
 ”Vad är det?”
 ”Det är mitt namn, det är lite modernt.”
 ”Jaha, då får jag väl vänta till dess då.”

Clownen Robban, eller David Carmel som han heter när näsan inte är röd, möter en av de äldre på demensboendet och arbetsdagen har börjat. Det är en dag precis som alla andra och därför inte den andra lik.

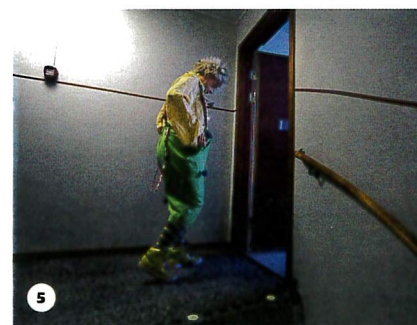
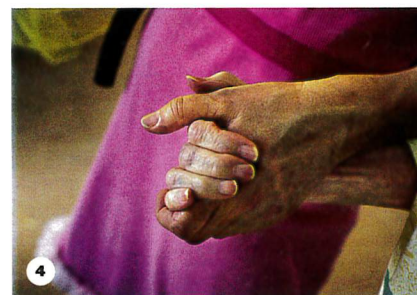
Glädjeverkstans grundare, Anne-Marie Möller och Eva Riepe, är professionella artister med långa utbildningar bakom sig. De är medvetna om den stora skillnaden mellan att arbeta på ett demensboende och på ett barnsjukhus. På äldreboendena är det vuxna människor med långa livshistorier bakom sig. Demenssjukdomarna gör ofta kommunikationen svår och skådespelarna får söka en enklare nivå som beröring, leenden, sång eller musik. De har alla gått kurser för att lära sig vad de ska tänka på. Med den kunskapen i ryggen kan Eva Riepe anpassa upplägget från plats till plats. Från stund till stund.

– Det är improvisation från start. Allting händer här och nu. Det kan bli dans i korridoren eller ett stilla samtal om filosofi, böcker eller livet. På någon minut kan det bli uppsluppet eller så kan det ta väldigt lång tid innan man får upp en stämning. Vissa dagar kan vara sega men det betyder inte att de inte har ett värde. Vi måste gilla alla lägen. Det viktigaste är mötet, sedan får man se vilken väg det tar.

Eva Riepe och Anne-Marie Möller har med möda lyckats skrapa ihop bidrag från Arvsfonden och Postkodlotteriets kulturstiftelse som gör att projektet kan fortsätta något år till men de hoppas att det kan permanentas, såväl i Stockholm som i resten av Sverige. Inte minst för deras egen skull. Anne-Marie vet värdet av att leva för stunden.

– Vi fyrtioåringar tror lätt att vi är odödliga och slår ifrån oss vår egen ålderdom. Vi tror inte att vi kommer att få någon demenssjukdom utan vara vitala hela livet. Vi skulle vilja skapa förståelse för att det lika gärna kan vara du eller jag som hamnar här. Det gäller att bejaka livet ända in i döden.

paul.hansen@dn.se

1

1 Elisabeth orkar inte ta sig ut till samlings-salen så David och Camilla besöker henne på rummet.

"Du känns så kall, kryp under täcket och värm dig", utbrister Elisabeth när David klappar henne försiktigt på handen.

Elisabeth har bra koll på musik och brukar rätta clownerna om de sjunger fel. När Camilla och David stilla sjunger Charlie Chaplins "Smile" i duett somnar Elisabeth efter en liten stund.

2 Anna-Lena, "Babushka", har sminkat sig, stretchat färdigt och lånat ut sitt smink till David, "Robban", som glömt sitt i brådskan. Det är första gången de arbetar ihop och innan de tar hissen till första avdelningen på Guldbröllophemmet i Stockholm har de kollat varandras kunskaper.

"Ska vi sjunga också? Vilka sånger kan du? 'Vem kan segla förutan vind?' 'Dagny?' Jättebra. Då kör vi."

3 I samlingsrummet på Stureby vård- och omsorgsboende bjuder Ann-Marie upp till dans medan Davids uppmärksamhet handfast tillkallas.

Clownens kravlösa språk, som alltid bygger på improvisation och glädje, är ett effektivt sätt att nå även dem som tappat språket.

4 Mötena med de äldre är väldigt olika. Förutsättningarna ändras hela tiden och de olika sjukdomsbilderna kan göra det svårt att läsa av situationer och möten.

Eva Riepe gläds åt sitt jobb men det är också slitsamt.

"De vi möter är gamla och ofta sjuka människor som inte kommer att bli bättre. Det är tvärtom på barnsjukhuset."

5 Dagens arbetspass är över och Anne-Marie Möller går för att sminka av och byta om. I morgon är en ny dag.

Eva och Anne-Marie hoppas att det tillfälliga projektet kan få fortsatt stöd för att kunna fortleva och skänka glädje till en ofta förbigången grupp människor.

Inom projektet besöker clownen från Glädjeverkstan i Stockholm, Clownkliniken i Göteborg, Glädjespridarna i Norrköping, Clownronden i Malmö och Clownen Bulgo i Nora äldre med demenssjukdom i sina respektive områden.